

Dosarul nr. 2ra-1926/19

Prima instanță: Judecătoria Căușeni, sediul Ștefan Vodă (jud. I. Nașco)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Iu. Cimpoi, Iu. Cotruță, A. Danilov)

ÎNCHEIERE

9 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Dumitru Mardari

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Pavlina Carai, Ana Struț și Victor Pronoza

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Elenei Gavelya, Pavlinei Carai, Anei Struț, Eugeniei Veverița, lui Victor Pronoza și Nicolae Pronoza împotriva Mariei Malache și Victoriei Malache cu privire la constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal, aplicarea retroactivității și înlăturarea efectelor actului juridic, declararea ca fiind succesor nedemn, partajarea patrimoniului succesoral între moștenitori legali și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Elena Gavelya, Pavlina Carai, Ana Struț, Eugenia Veverița, Victor Pronoza și Nicolae Pronoza, admis apelul declarat de Malache Maria, casată parțial hotărârea din 31 ianuarie 2019 a Judecătoria Căușeni sediul Ștefan Vodă și emisă în partea casată o nouă hotărâre

constată:

La 15 mai 2018, Elena Gavelya, Pavlina Carai, Ana Struț, Eugenia Veverița, Victor Pronoza și Nicolae Pronoza au depus cerere de chemare în judecată împotriva Mariei Malache și Victoriei Malache, intervenient accesoriu notarul public Anatolie Luchian cu privire la constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal, aplicarea retroactivității și înlăturarea efectelor actului juridic, declararea ca fiind succesor nedemn, partajarea patrimoniului succesoral între moștenitori legali și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii au indicat că dâșii Elena Gavelya, Pavlina Carai, Ana Struț, Eugenia Veverița, Victor Pronoza, Nicolae Pronoza și pârâta Maria Malache sunt frați drepți, născuți din căsătoria lui Platon Pronoza și Clavdia Pronoza.

Au menționat că Platon Pronoza a decedat la 16 februarie 2003, iar Clavdia Pronoza a decedat la 6 aprilie 2016 în XXXXX. După decesul Clavdiei Pronoza, în

gospodăria acesteia, a rămas să locuiască fiica mai mică Elena Gavelya, căreia și urma să-i revină toată averea succesorală rămasă după deces, conform ultimei voințe a răposatei expuse în testamentul întocmit la data de 11 februarie 2008 la Primăria Ștefan Vodă.

Au relatat că informația despre întocmirea testamentului este păstrată la Centrul de evidență a gajului, actelor notariale și a debitorilor, cât și în registrul de evidență a actelor notariale din Primăria Talmaza pe anii 1997 - 2009, însă singur testamentul nu s-a păstrat și nu este cunoscut numele persoanei beneficiare.

De fapt, în posesia averii succesorală rămase după decesul Claudiei Pronoza au intrat și Victor Pronoza, Nicolae Pronoza, Pavlina Carai, Ana Struț și Eugenia Veverița, care de comun acord au prelucrat terenul aferent casei de locuit, au construit o arcă din metal pe întreg perimetrul curții, au achitat impozitele pe bunurile imobile, plățile pentru comodități etc, însă nimeni nu s-a adresat cu cerere la notar privitor la acceptarea moștenirii, cunoscând despre ultima voință a răposatei, de a lăsa toată averea după deces, fiicei mai mici Elena Gavelya.

Circumstanțele mai sus indicate pot fi confirmate și de către martorii oculari și vecinii răposatei Constantin Sîrbu, Ludmila Șarafan, Viorica Pleșca, Zinaida Bujujan, Maria Ursu, Nina Rezan.

Au evidențiat că, deși pârâta Maria Malache cunoștea despre ultima voință a mamei sale de a transmite după decesul său toate bunurile ce-i vor aparține, fiicei sale mai mici Elena Gavelya, a neglijat ultima voință a decedatei și, acționând cu viclenie, a depus la 14 septembrie 2016 la notarul public Anatolie Luchian cerere de acceptare a moștenirii după decesul mamei Claudia Pronoza, ascunzând de notar aceste circumstanțe, ascunzând și faptul că sunt chemați la moștenire după decesul mamei încă șase persoane - frați și surori ale ei, a indus în eroare lucrătorii Primăriei și a obținut certificatul privitor la intrarea în posesiunea averii succesorală, cât și privitor la faptul că ultimele 6 luni înainte de deces și ulterioarele 6 luni după deces a locuit împreună cu defuncta și în gospodăria acesteia, deși în realitate acest fapt nu a avut loc, de asemenea și faptul că testamentul dispărut ar fi fost lăsat pe numele său.

Astfel, pârâta a obținut la 30 iunie 2017 certificatul de moștenitor legal asupra terenului cu destinația construcției și a casei de locuit, amplasate pe acest teren de pământ.

Tot la 30 iunie 2017 pârâta a înregistrat la OCT Ștefan Vodă dreptul de proprietate asupra averii succesorală moștenite conform certificatului de moștenitor legal, iar la 3 august 2017 a întocmit un contract de donație prin care a donat toate bunurile moștenite fiicei sale Victoria Malache.

Prin urmare, în urma acestor acțiuni, prin inducerea în eroare a lucrătorilor Primăriei Talmaza și notarului public Anatolie Luchian, pârâta Maria Malache a împiedicat cu intenție realizarea ultimei voințe a defunctei.

Mai mult, pârâta a ascuns de notar faptul că practic toți moștenitorii legali din clasa chemată la moștenire au acceptat succesiunea prin intrarea în posesiune a patrimoniului succesoral, or, Elena Gavelya a locuit și continuă să locuiască în casa defunctei, fiind înregistrată la evidență în acest imobil, la care a efectuat lucrări de

reparație, păstrându-și toate bunurile personale în acest imobil. La fel, în imobilul din masa succesorală, Victor Pronoza și Nicolae Pronoza au viza de reședință.

Faptul că toți reclamanții au intrat în posesiunea reală a patrimoniului succesoral este confirmat și prin certificatul respectiv eliberat de Primăria Talmaza, prin bonurile de achitare a facturilor, prin declarațiile vecinilor și altor locuitori ai satului.

Au considerat că în circumstanțele descrise, certificatul de moștenitor legal din 30 iunie 2017, eliberat de notarul Anatolie Luchian, prin care Maria Malache a fost acceptată ca moștenitor legal al averii Claudiei Pronoza, decedată la 6 aprilie 2016, este lovit de nulitate în condițiile art. 217, 220 Cod civil și urmează a fi anulat, deoarece contravine legii, ordinii publice și bunelor moravuri, iar toate efectele produse de acest act la fel nu au suport legal și sunt nule.

Totodată, au susținut că pârâta urmează a fi declarată succesori nedemn în condițiile art. 1434 alin. (1) Cod civil.

Și-au întemeiat pretențiile în baza prevederilor Legii nr. 1453 din 8 noiembrie 2002, art. 217, 219, 220, 279, 1434, 1438, 1556-1557, 1560 - 1575 Cod civil, art.166-167, 174-178 CPC.

Au solicitat admiterea acțiunii, constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal eliberat la 30 iunie 2017 Mariei Malache de către notarul public Anatolie Luchian, asupra terenului cu destinație pentru construcție locativă cu suprafața de 0,1416 ha situat în intravilanul XXXXX, cu nr. cadastral XXXXX și construcția cu nr. cadastral XXXXX, care constă din: (01-A) casa de locuit cu suprafața de 110,9 m.p., (02-1) beci; (02-2) bucătărie; (02-3) șură și (02-4) șură, care au aparținut decedatei Claudia Pronoza, aplicarea retroactivității și înlăturarea efectelor actului juridic nominalizat care s-a produs între momentul încheierii actului și cel al desființării acestuia, declararea Mariei Malache succesori nedemn cu excluderea acesteia de la moștenire, partajarea patrimoniului succesoral între ceilalți moștenitori de gradul I, încasarea tuturor cheltuielilor de judecată din contul pârâtei.

Prin hotărârea din 31 ianuarie 2019 a Judecătoriei Căușeni sediul Ștefan Vodă, a fost admisă parțial acțiunea, fiind constatată nulitatea absolută a certificatului de moștenitor legal eliberat la 30 iunie 2017 Mariei Malache de către notarul public Anatolie Luchian, asupra terenului cu destinație pentru construcție locativă cu suprafața de 0,1416 ha situat în intravilanul XXXXX, cu nr. cadastral XXXX și construcția cu nr. cadastral XXXXX, care constă din: (01-A) casa de locuit cu suprafața de 110,9 m.p., (02-1) beci; (02-2) bucătărie; (02-3) șură și (02-4) șură, care au aparținut decedatei Claudia Pronoza.

Au fost respinse pretențiile cu privire la aplicarea retroactivității și înlăturarea efectelor actului juridic, cu privire la declararea Mariei Malache succesori nedemn și cu privire la partajarea patrimoniului succesoral între moștenitorii legali, ca fiind neîntemeiate.

A fost încasată de la Maria Malache în beneficiul Elenei Gavelya cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 2000 de lei.

Prima instanță constatând nulitatea absolută a certificatului de moștenitor legal eliberat la 30 iunie 2017 de notarul Anatolie Luchian pe numele Mariei Malache asupra averii succesorală ce a aparținut decedatei Clavdiei Pronoza, a

stabilit în temeiul certificatului de formă comună eliberat de Primăria sat. Talmaza la 14 mai 2018, că după decesul Clavdiei Pronoza, în posesia averii acesteia a intrat Elena Gavelya prin faptul că a îngrijit de casă, a prelucrat terenul aferent casei, a valorificat terenurile agricole și a achitat impozitul funciar.

De asemenea, a constatat că Mariei Malache i-a fost eliberat certificatul de moștenitor legal și nu certificat de moștenitor testamentar în baza testamentului din data 7 octombrie 1998.

Totodată, la respingerea pretenției cu privire la aplicarea retroactivității și înlăturarea efectelor actului juridic, instanța s-a referit la faptul că reclamanții nu au menționat nici în cererera de chemare în judecată și nici în cadrul examinării cauzei asupra căror acte juridice trebuia să fie aplicată retroactivitatea și înlăturarea efectelor actului juridic.

În privința pretenției cu privire la declararea Mariei Malache ca succesor nedemn instanța a conchis că lipsesc temeiuri pentru aceasta prevăzute de art. 1434 Cod civil.

Referitor la pretenția cu privire la partajarea patrimoniului succesoral, instanța a stabilit că reclamanții nu au obținut dreptul de moștenitori cu eliberarea certificatelor de moștenitori legali.

Prin decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Elena Gavelya, Pavlina Carai, Ana Struț, Eugenia Veverița, Victor Pronoza și Nicolae Pronoza, admis apelul declarat de Malache Maria, casată parțial hotărârea din 31 ianuarie 2019 a Judecătorei Căușeni sediul Ștefan Vodă și emisă în partea casată o nouă hotărâre prin care au fost respinse ca fiind neîntemeiate pretențiile privind constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal și compensarea cheltuielilor de judecată.

În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Instanța de apel a conchis că în speță nu sunt întrunite temeiurile legale pentru declararea nulității certificatului de moștenitor legal din 30 iunie 2017, constatând că Maria Malache fiind moștenitor de gradul I al defunctei Clavdia Pronoza, a fost unicul moștenitor care a depus în termenul stabilit de lege o declarație de acceptare a succesiunii rămase după decesul acesteia.

La 2 august 2019, Elena Gavelya, Pavlina Carai, Ana Struț, Eugenia Veverița, Victor Pronoza și Nicolae Pronoza au declarat recurs împotriva deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 9 august 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost restituit recursul declarat de Elena Gavelya, Eugenia Veverița și Nicolae Pronoza, din motiv că cererea de recurs nu a fost semnată de ultimii.

Așadar, Pavlina Carai, Ana Struț și Victor Pronoza în recursul declarat au solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și parțială a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului au indicat că instanța de apel a admis încălcări esențiale ale normelor de drept material și procedural cu aplicarea eronată a acestora, fapt ce a dus la soluționarea eronată a pricinii din următoarele considerente.

Au menționat că în speță este constatat și confirmat faptul că la 27 octombrie 1998 Claudia Pronoza a întocmit la notarul public Anatolie Luchian un testament, înregistrat sub nr. 199, potrivit căruia a testat casa de locuit și averea din casă și împrejurul casei cu terenul aferent acesteia, care se află în XXXXX, Mariei Malache, iar cota de teren echivalent și cota valorică Elenei Pronoza.

În același timp, potrivit extrasului din Registrul dosarelor succesoriale și a testamentelor, deținut de Centrul de evidență a gajului, actelor notariale și a debitorilor din 22 aprilie 2016, la 14 februarie 2008 sub nr. 107232, a fost înregistrat un nou testament lăsat de către defuncta Claudia Pronoza, autentificat la Primăria sat. Talmaza r-nul Ștefan Vodă la 11 februarie 2008 sub nr. 38.

Astfel, testamentul înregistrat cu nr. 199 la 27 octombrie 1998 a fost revocat prin testamentul înregistrat cu nr. 38 la 11 februarie 2008 la Primăria Talmaza, și deși, la momentul deschiderii succesiunii ultimul testament a dispărut, testamentul primar nu mai poate fi restabilit în condițiile art. 1466 Cod civil, din care motive concluziile instanței de apel privitor la lipsa probelor ce ar confirma existența ulteriorului testament poartă un caracter arbitrar, contravin cerințelor art. 130 CPC.

În același timp, chiar și intimata Maria Malache nu neagă faptul că în anul 2008 Claudia Pronoza a întocmit un nou testament, însă consideră doar că acesta a fost întocmit tot în favoarea sa.

Mai mult ca atât, anume din aceste considerente notarul a refuzat eliberarea certificatului de moștenitor testamentar Mariei Malache, iar ultima a acceptat acest refuz, necontestându-l și a depus cerere de acceptare a succesiunii legale, fapt care s-a soldat cu eliberarea certificatului de moștenitor legal contestat.

Contrar prevederilor legii, la depunerea declarației de acceptare a succesiunii la notar, intimata n-a indicat cercul de moștenitori legali, domiciliul acestora, lipsind notarul de posibilitatea de a întreprinde măsuri reale pentru a înștiința moștenitorii din clasa chemată la moștenire despre deschiderea procedurii succesoriale în urma depunerii declarației de acceptare a succesiunii.

Au mai susținut că instanța de apel eronat a interpretat normele dreptului material și a dat o apreciere eronată circumstanțelor faptice ale pricinii în acest sens, de vreme ce nici nu există litigiu privitor la acceptarea succesiunii de către recurenți prin intrarea în posesia de fapt a patrimoniului succesoral, fapt unanim confirmat de toți participanții la proces, cât și prin certificatul eliberat de APL Talmaza, la fel recunoscut și acceptat și de notar.

Totodată, au considerat că instanța de apel, a aplicat eronat și prevederile normelor dreptului procedural, făcând referire la art. 240 alin (3) CPC.

Astfel, instanța de apel contrar prevederilor art. 130 CPC a admis o apreciere arbitrară a probelor, nereflexând în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, neapreciind probele din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității acestora.

Au conchis că anume aplicarea eronată a normelor dreptului material și procedural indicate mai sus au dus la pronunțarea unei hotărâri ilegale și neîntemeiate, iar concluziile instanței de apel privitor la faptul că drepturile reclamantilor nu sunt lezate prin certificatul de moștenitor contestat în lipsa probei

privind deținerea de către aceștea a calității de moștenitori ai Clavdiei Pronoza, sunt alogice.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 13 iunie 2019, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f. d. 186 vol. I), însă careva date care ar confirma recepționarea copiei deciziei de către recurenți la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul la 2 august 2019 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Pavlina Carai, Ana Struț și Victor Pronoza, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Pavlina Carai, Ana Struț și Victor Pronoza nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Pavlina Carai, Ana Struț și Victor Pronoza urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Pavlina Carai, Ana Struț și Victor Pronoza împotriva deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Svetlana Filincova

Dumitru Mardari